

Mál nr. 468/2024**Nafn málskotsaðila (M)****Nafn varnaraðila (V)****Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging ökutækis.****Skráningarnúmer ökutækis (A)****VARNARAÐILI HAFNAÐI AÐ HLÍTA ÚRSKURÐI****Umfang framtíðarfjártljóns. Varanleg örorka.****Gögn.**

1. Málskot móttakið 9. desember 2024, ásamt fylgiskjölum.
2. Athugasemdir V, dags 7. janúar 2025.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 14. febrúar 2025.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi lent í umferðarslysi 20. nóvember 2022 er hún var farþegi í bifreiðinni A. Um hafi verið að ræða bílveltu. Í málinu liggi fyrir matsgerð, dags. 12. september 2024, vegna afleiðinga slyssins. Þar hafi m.a. varanleg örorka M verið metin 15%. Síðan er í málskotinu gerð grein fyrir því að M hafi ennþá verið á vinnumarkaði er hún slasaðist þrátt fyrir að vera þá 72 ára gömul. Nánar tiltekið hafi hún verið í 15% starfshlutfalli og fengið fyrir það greitt umsamin laun. Þegar matgerðin lá fyrir var V send bótakrafa, dags. 23. september 2024. Þar var V m.a. krafð um kr. 1.130.834 í bætur vegna metinnar 15% örorku M. Hvað árslaunaviðmiðun skv. 7. gr. sbr. 1. mgr. 6. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 varðar þá var miðað við 7.442.147 með vísan í 2. mgr. 7. gr. framangreindra laga. Rök M voru m.a. eftirfarandi: „Umbjóðandi minn var í 15% starfshlutfalli fyrir slysið en eftir slys þurfti hún alfarið að hætta störfum, er því í raun um 100% skerðingu á starfsorku að ræða. Í ofangreindri matsgerð var hún metin með 15% örorku eða sem nam starfshlutfalli hennar. Umbjóðandi minn telur að ef miða á við laun hennar sl. 3 ár fyrir slys skv. 1. mgr. 7. gr. og þannig miða við laun vegna 15% starfshlutfalls, sé verið að skerða bætur hennar tvisvar. Fallist félagið ekki á að uppreikna tekjur líti umbjóðandi minn svo á að félagið telji í raun að örorka sé 100% og áskilur sér allan rétt til endurmats.“

Í málskoti er það upplýst að V hafi svarað bótakröfunni með bréfi, dags. 30. september 2024, en það bréf liggur ekki fyrir í gögnum málsins. Hafi V hafnað því að miða útreikning bóta við þau árslaun sem kröfugerðin byggði á. Þess í stað taldi V rétt að byggja útreikning á bótum fyrir varanlega örorku M á skattskyldum tekjum síðustu þriggja almanaksára fyrir slys. Taldi V að M ætti því rétt á kr. 253.908 í bætur fyrir metna 15% varanlega örorku. Voru þær bætur greiddar skv. „fullnaðaruppgjöri“, dags. 7. október 2024. Tekið var við þeim bótum fyrir hönd M með nánar tilgreinum fyrirvara.

Í bréfi V til nefndarinnar, dags. 7. janúar 2025, er að finna frekari rök fyrir þeirri útreikningsaðferð sem V telur rétta samkvæmt skaðabótalögum við útreikning á bótum fyrir varanlega örorku M. Hnykkir V m.a. á þeirri skoðun sinni að ekki séu forendur til þess að áætla árslaun M á grundvelli 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga. V hafni því þeirri fullyrðingu M að hún hafi ekki fengið tjón sitt að fullu bætt með greiðslu á kr. 253.908. Að lokum bendir V m.a. á eftirfarandi: „Eins og réttilega er tekið fram í málskoti þá er markmið skaðabótalaga að bæta á sem nákvæmastan hátt framtíðatjón tónpola vegna afleiðinga líkamstjóns. Að mati [V] er augljóst með hliðsjón af því að málskotsaðili fær tekjur í formi ellilífeyris, sem skerðist ekki vegna afleiðinga slyssins, að nálgun málskotsaðila felur ekki í sér að verið sé að áætla með nákvæmum hætti framtíðartjón hennar. Slík nálgun myndi leiða til þess að tjónið yrði ofbætt miðað við þær forsendur sem fyrir liggja í málinu.“

Í viðbótarathugasemdum M, dags. 14. febrúar 2025, er því m.a. mótmælt að ekki séu forsendur til að ákvarða árslaun M á grundvelli 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga. Þá eru færð frekari rök gegn málalítilbúnaði V. Að lokum er hnykkir á því að M sé aðeins að fara fram á að fá það tjón bætt sem hún varð sannarlega fyrir í slysinu. Er í því sambandi sérstaklega á það bent að M hafi vegna afleiðinga slyssins tapað allri þeirri vinnugetu sem hún hafði. Tjón hennar nemi því allri þeirri vinnugetu sem

hún hafði fyrir slysið en ekki 15% af henni. Þá er hnykkt á því að M hafi sannarlega verið í 15% stöðuhlutfalli á vinnumarkaði þrátt fyrir aldur sinn.

Álit.

Í málinu er ekki ágreiningur um að M á rétt á að fá bætt það tjón sem hún varð fyrir af völdum slyssins 20. nóvember 2022. Ágreiningurinn snýr því eingöngu að umfangi tjóns vegna varanlegrar örorku M.

Í 1. mgr. 6 gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 kemur fram að reikna skal bótafjárhæð fyrir varanlega örorku með því að margfalda saman örorkustig tjónþola skv. 5. gr., árslaun hans skv. 7. gr. og margfeldisstuðul skv. 2. mgr. 6. gr. Niðurstaða þess útreiknings á að mæta með réttum hætti brúttó heildarframtíðarfjártjón viðkomandi tjónþola.

Ekki virðist ágreiningur milli aðila um að á slysdegi var M í 15% starfshlutfalli og fékk fyrir það nánar tilgreind laun sem koma fram í gögnum málsins. Þá bendir nefndin á að þrátt fyrir að niðurstaðan í fyrirbyggjandi matsgerð hafi verið sú að M hafi orðið fyrir 15% varanlegri örorku vegna afleiðinga slyssins, virðast matsmenn þó miða við það að hún hafi í raun tapað allri getu sinni til að sinna launuðum störfum. Gildi það bæði um þau störf sem hún sinnti fyrir slysið og möguleika hennar til að hefja önnur störf. Þannig segir m.a. eftirfarandi í umfjöllun matsmanna um mat á varanlegri örorku á bls. 13 í matsgerðinni: „Samanburður tekna leiðir í ljós tekjufall frá árinu 2023 enda þurfti [M], sem fyrr greinir, að hætta áður nefndum störfum strax eftir slysið. Að áliti matsmanna verða þessar breytingar augljóslega raktar til afleiðinga slyssins og í ljósi aldurs er útilokað að [M] muni finna annað starf við hæfi.“ Nefndin fær því ekki betur séð en að þrátt fyrir að niðurstaðan hafi verið 15% örorka, sem samsvarar í raun öllu starfshlutfalli M, hafi nefndarmenn verið á þeirri skoðun að M hafi tapað allri getu sinni til þess að sinna launaðri vinnu vegna afleiðinga slyssins. Í raun nemur því framtíðar fjárhagslegt tap M allri getu hennar til að afla tekna á slysdegi.

Í gögnum málsins kemur fram að launatekjur M síðustu þrjú almanaksárin fyrir slysið, þ.e. 2019-2021, voru, kr. 723.555, kr. 794.235 og kr. 842.166. Ekki kemur fram í málinu að ágreiningur sé um það að framlag vinnuveitanda í lífeyrissjóð fyrir M hafi verið 11,5%. Að teknu tilliti þess framlags eru því meðalárslaun áranna 2019-2021 uppreiknuð miðað við breytingu á launavísitölu að stöðugleikatímamarki, sem var metinn 20. maí 2023, kr. 1.116.322. Að mati nefndarinnar gat M því að hámarki tapað 1.116.322 kr. á ári vegna afleiðinga slyssins. Það er jafnframt mat nefndarinnar, með vísan í framangreinda umfjöllun um röksemdafærslu í matsgerðinni, að sú hafi verið raunin. Þar sem M tapaði allri getu til að afla launatekna vegna afleiðinga slyssins 20. nóvember 2022, nemur því framtíðarfjártjón hennar framangreindum árslaunum (þ.e. örorkan er 100% miðað við þau árslaun) margfölduðum með margfeldisstuðli hennar skv. 6. gr. skaðabótalaga útreiknuðum miðað við aldur hennar á stöðugleikatímamarki. Ekki er ágreiningur í málinu um að sá stuðull er réttilega reiknaður í kröfubréfinu, dags. 23. september 2024. Það er því mat nefndarinnar að gögn málsins sýni fram á að heildarframtíðarfjártjón M vegna varanlegrar örorku af völdum bílslyssins nemi kr. 1.130.834. Telur nefndin að M eigi rétt á að fá það tjón bætt úr ábyrgðartryggingu A hjá V. Í þessu sambandi áréttar nefndin að tilgangurinn með útreikningsaðferð skaðabótalaga er að reikna til eingreiðslu með sem nákvæmustum hætti framtíðarfjártjón viðkomandi tjónþola. Telur nefndin að útreikningar V á umfangi tjóns M, þ.e. kr. 253.908, nái ekki framangreindum markmiðum skaðabótalaga. Nefndin telur því að þegar svo háttar til sem gerir í máli M, þ.e. um sé að ræða einstakling sem heldur áfram í hlutastarfi með lágar árstekjur þátt fyrir að vera að öðru leyti komin á eftirlaun vegna aldurs, séu ekki forsendur til að beita útreikningsaðferð 1. mgr. 6. gr. skaðabótalaga þröngt án þess að horfa jafnframt til þess hvort sú aðferð sé líkleg til þess að mæla raunverulegt framtíðarfjártjón með réttum hætti.

Nefndin bendir einnig á í þessu sambandi að sú staðreynd að M hafði sannarlega lægri árslaun fyrir slysið en sem nemur lágmarksárslaunum samkvæmt 3. mgr. 7. gr. skaðabótalaga veldur því að tilvik M fellur illa að hefðbundinni útreikningsaðferð þeirra laga. Þó markmiðið með útreikningsaðferð 1. mgr. 6. gr. skaðabótalaga sé að finna raunverulegt brúttó framtíðarfjártjón tjónþola hverju sinni, gera lögin ráð fyrir því að aldrei verði lögð lægri árslaun en lágmarkslaun laganna skv. 3. mgr. 7. gr. til grundvallar útreikningi. Þannig blasir við að þegar notuð eru árslaunin 1.671.000, eins og V gerði, við útreikning á tjóni einstaklings sem hefur ekki nema að hámarki rúmlega 1 milljón kr. í laun á ári, og

getur því eðli málsins samkvæmt ekki tapað meiru en þeirri fjárhæð á hverju ári, þá skekkir það útreikning. Að mati nefndarinnar verður niðurstaðan úr slíkum útreikningi í raun röng hvort heldur sem notast er við 15% mat M eða við það miðað að örorka hennar sé 100%. Svo lengi sem árslaunaviðmiðið er rangt verður útkoman einnig röng í þessum tveimur tilvikum. Þannig liggur fyrir að mati nefndarinnar að lágmarksárslaunaviðmið skaðabótalaga er fyrst og fremst hugsað út frá námsmönnum þar sem námslok eru ekki fyrirséð eða heimavinnandi einstaklingum, en síður út frá þeim sem eru á vinnumarkaði en með lægri árslaun en sem nemur lágmarksárslaunum laganna, eftir atvikum vegna takmarkaðar vinnugetu. Þegar þetta er haft í huga virðist nefndinni ljóst að sú útreikningsaðferð sem lögmaður M beitti, og nefndin hefur í raun tekið undir hér að framan, sé mun nær því að reikna tjónið með réttum hætti en gildir um framangreinda aðferð laganna, sem V beitti.

Eins og nefnt hefur verið komust matsmenn að þeirri niðurstöðu að við slysið hafi M í raun tapað allri getu sinni til að sinna launaðri vinnu. Þó þeir hafi þrátt fyrir þetta metið örorku M 15% telur nefndin að í raun hafi þeir verið að segja að M hafi tapað allri getu til að afla tekna sem þeir töldu hana hafa haft fyrir slysið. Væntanlega byggðu þeir 15% mat sitt á því að M hafi verið í 15% starfshlutfalli fyrir slysdag. Þetta þýðir með öðrum orðum að ef leggja á 15% örorkumat til grundvallar útreikningi á fjártjóni vegna varanlegrar örorku M, en ekki 100% þ.e. alla þá vinnugetu sem M hafði fyrir slysið, er eðlilegt að uppreikna framangreind árslaun kr. 1.116.834, miðað við 100% starf á grundvelli 2. mgr. 7. gr. laganna. Önnur niðurstaða yrði að mati nefndarinnar til þess að útreikningur á heildarfjártjóni M yrði rangur. Ef þessi útreikningur er lagður til grundvallar myndu árslaun M skv. 2. mgr. 7. gr. vera kr. 7.442.147. Ef þau laun eru margföldum saman með margfeldisstuðli fyrir M og 15% örorku yrði niðurstaðan sú sama og að framan greinir, þ.e. kr. 1.130.834. Er þar um að ræða sömu fjárhæð og M krefst að fá í bætur. Niðurstaðan verður því sú að nefndin telur að M eigi rétt á kr. 1.130.834 í bætur fyrir varanlega örorku af völdum slyssins 20. nóvember 2022. Nefndin fellst því á kröfugerð M í málinu.

Niðurstaða.

M á rétt á kr. 1.130.834 í bætur úr ábyrgðartryggingu A hjá V vegna varanlegrar örorku af völdum slyssins 20. nóvember 2022.

Reykjavík, 11. mars 2025.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir